

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Коршевніюка Сергія Петровича на тему:
«Формування продуктивності зерна сочевиці залежно від передпосівної
обробки насіння та позакоренових підживлень в умовах Лісостепу
правобережного», представленої на здобуття наукового ступеня доктора
філософії в галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю
201 Агрономія**

У результаті розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації Коршевніюка Сергія Петровича, а також за підсумками проведеного семінару, визначено наступне:

Актуальність теми досліджень і отриманих результатів. Зернобобові культури до яких належить сочевиця є вагомим і надійним джерелом рослинного білка та нішевим резервом галузі зерновиробництва України. Сочевиця є багатогранною культурою, яка поєднує високі адаптивні властивості – на фоні сприятливих для неї умов помірного клімату та доброї зволоженості, вона має високий потенціал посухостійкості на рівні інших зернобобових таких як чина і нут. Вона володіє цінними смаковими якостями із високим вмістом білка (22-32%) та вмістом цілого ряду макро- і мікроелементів та є традиційною у харчуванні багатьох народів світу. Не слід забувати і за симбіотичні властивості цієї культури, які позитивно позначаються на балансі поживних речовин у ґрунті та зниженню витрат на застосування мінеральних добрив, а також можливість використання як доброго попередника у системі сучасних сівозмін.

Разом із тим, рівень урожайності сочевиці в Україні залишається низьким як і реалізація урожайного потенціалу районованих сортів. Основною причиною цього є недостатня вивченість агробіологічних особливостей культури, відсутність адаптованих зональних технологій її культивування з огляду на агрокліматичні особливості зон вирощування, асортименту засобів хімізації, рівня контролю шкочинних організмів в її агроценозах тощо. У підсумку для багатьох регіонів України відсутні технології вирощування сочевиці, які б враховували її потенційні можливості.

Гарантування продовольчої безпеки України передбачає у довгостроковій стратегії вирощування нішевих зернобобових культур серед яких сочевиці відводиться важлива роль. Сучасні тенденції підвищення цін на мінеральні добрива та енергоносії спонукають до пошуку таких технологій вирощування сочевиці у яких поєднуються ефективні

агробіологічні заходи оптимізації її живлення за рахунок застосування інокуляції, лінійки сучасних мікродобрив та їх комбінації з огляду на критичні феностадії розвитку рослин, що у підсумку гарантує реалізацію як адаптивного потенціалу культури, так і урожайного потенціалу її сортів.

Саме з цих причин наукове обґрунтування і розробка заходів оптимізації живлення сочевиці у комплексі сучасних агротехнологічних прийомів її вирощування в умовах Лісостепу правобережного, спрямованих на забезпечення сталості процесів симбіотичної азотфіксації, оптимізації динаміки ростових процесів та функціонування асиміляційної поверхні рослин за умов сучасних тенденцій до нестабільного вологозабезпечення на тлі підвищення середньодобових температур є завданням актуальним, яке потребує наукового узагальнення та вирішення.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Експериментальні дослідження даної дисертаційної роботи є складовою частиною затвердженого тематичного плану НДР Вінницького національного аграрного університету й виконувалися за темою «Особливості формування продуктивності сільськогосподарських культур у системі типової сівозміни за зміни клімату в умовах Лісостепу Правобережного України» (державний реєстраційний номер 0117u003145, 2017-2022 рр.).

Наукова новизна основних результатів дослідження. Наукова новизна отриманих результатів визначається обраною темою дослідження, його теоретичною та практичною значимістю з огляду на актуальність роботи. Дисертаційне дослідження виконано автором особисто, містить наукові положення та наукові результати, що характеризуються як науково значимі з огляду на потреби теорії та практики за спеціальністю 201 Агрономія.

Наукова новизна одержаних результатів:

Уперше для умов Лісостепу правобережного розроблені технологічні прийоми вирощування сочевиці, які підвищують її продуктивність та якість зерна, внаслідок передпосівної обробки насіння інокулянтном та мікроелементами за використання різних варіантів позакореневих підживлень.

Удосконалено окремі елементи технології вирощування сочевиці для умов нестійкого зволоження з метою забезпечення вищої біоенергетичної та економічної ефективності.

Набули подальшого розвитку питання застосування бактеріальних препаратів і мікродобрив при підвищенні зернової продуктивності сочевиці в умовах Лісостепу правобережного на сірих лісових ґрунтах.

Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження.

Цінність отриманих наукових результатів полягає в удосконаленні технології вирощування сочевиці, яка включала застосування передпосівної обробки насіння інокулянтами, хелатними мікродобривами при застосуванні позакореневого підживлення мікродобривами направленої на отримання врожаю сочевиці на рівні 1,82-2,16 т/га.

Результати, отримані в дисертаційній роботі, впроваджені на Уладово-Люлинецькій дослідно-селекційній станції Інституту біоенергетичних культур та цукрових буряків НААН України та у господарствах СТОВ «Нива», ФГ «Дона О.П.» на загальній площі 43 га, засвідчують підвищення продуктивності посівів сочевиці на 0,67–0,91 т/га при застосуванні варіантів оптимізації її удобрення рекомендованих виробництву за результатами досліджень автора. Положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету під час викладання окремих частин навчальної дисципліни «Агрохімія». Практичне значення одержаних наукових результатів зумовило їх впровадження у навчально-методичний процес та наукову роботу кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії за спеціальністю 201 Агрономія (довідка № 01.1-60-1562 від 02.10.2020 р.).

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно, та повною мірою відображають основні положення та висновки роботи, доповідалися і обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Результати дисертаційної роботи Коршевніюка С.П. опубліковано у 9 наукових працях загальним обсягом 5,76 друк. арк., у тому числі 5 статей у фахових виданнях України – 4,04 друк. арк. друк. арк., 1 стаття у виданнях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації 0,96 друк. арк., 3 тези доповідей наукових конференцій – 0,76 друк. арк. З них відповідають вимогам п. 8-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 – 5 публікацій.

Список облікованих праць за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

Коршевніюк С.П. Формування елементів структури врожайності сочевиці залежно від інокуляції та обробки насіння мікроелементами. *Сільське господарство та лісівництво.* 2020. № 3 (18). С. 233-244.

(0,71 ум. др. арк.) DOI: 10.37128/2707-5826-2020-3-19.

URL: <http://forestry.vsau.org/storage/articles/December2020/18qQBvpexII1RQ1tHPPl.pdf>

Дідур І.М., Коршевніюк С.П. Формування симбіотичного апарату сочевиці залежно від інокуляції та обробки насіння мікроелементами. *Сільське господарство та лісівництво*. 2021. № 4 (23). С. 52-66. ((0,95 ум. др. арк., дольова частка 0,48 ум. др. арк.). *Проведення польових та лабораторних досліджень, аналіз результатів експериментальних даних, підготовка до друку*). DOI: 10.37128/2707-5826-2021-4-5.

URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/32501.pdf>

Коршевніюк С.П. Формування симбіотичного потенціалу сочевиці залежно від оптимізації її живлення в умовах Лісостепу правобережного. *Сільське господарство та лісівництво*. 2022. № 4 (27). С. 50-63. (0,82 ум. др. арк.). DOI: 10.37128/2707-5826-2022-4-5.

URL: <http://forestry.vsau.org/storage/articles/November2022/9XnDRAzNql3nbhuyfcsQ.pdf>

Коршевніюк С.П. Формування якісних показників зерна сочевиці залежно від передпосівної обробки насіння та позакореневих підживлень. *Аграрні інновації*. 2022. № 15. С. 40-46. (0,72 ум. др. арк.). DOI: 10.32848/agrar.innov.2022.15.6.

URL: <http://agrarian-innovations.izpr.ks.ua/index.php/agrarian/article/view/315>

Коршевніюк С.П. Урожайність сочевиці залежно від передпосівної обробки та позакореневих підживлень в умовах Лісостепу Правобережного. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2022. № 128. С. 94–106 (0,84 ум. др. арк.). DOI: 10.32851/2226-0099.2022.128.13.

URL: http://www.tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/128_2022/128_2022.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

Didur I., Korshevnuk S. Induction chlorophyll fluorescence indicators in lentil depending on seed pre-treatment and extra-root nutrients. *Agricultural Science*. 2022. № 2. P. 29-40. ((0,96 ум. др. арк., дольова частка 0,48 ум. др. арк.) *Проведення польових та лабораторних досліджень, аналіз результатів експериментальних даних, підготовка до друку*). DOI: 10.55505/sa.2022.2.04.

URL: <https://press.utm.md/index.php/as/article/view/7/6>

Інші видання (тези доповідей):

Коршевніюк С.П. Тривалість вегетації сочевиці залежно від варіантів оптимізації її живлення. *Progressive research in the modern world: proceedings of II International scientific and practical conference, November 2–4, 2022, Boston, USA*. 2022. P. 20–27.

URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/PROGRESSIVE-RESEARCH-IN-THE-MODERN-WORLD-2-4.11.22.pdf>

Коршевнюк С.П., Дідур І.М. Роль інокуляції насіння сочевиці як базового заходу екологізації систем удобрення у формуванні густоти стояння її агроценозу. *Органічне агровиробництво: освіта і наука*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 жовтня 2022 року. Київ, 2022. С. 41-44.

URL: https://nmc-vfpo.com/wp-content/uploads/2022/11/tezy-malynka-25-10-2022_compressed.pdf

Коршевнюк С.П. Віталітет агроценозу сочевиці залежно від варіантів оптимізації системи живлення. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 31 жовтня 2022 року. Переяслав, 2022. Вип. 87. С. 222-225. URL: <https://0a30397da1.clvaw-cdnwnd.com/12ac69b5c0bec343f11779551473023e/200000504-17ab417ab7/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2087.pdf?ph=0a30397da1>

Положення дисертаційної роботи пройшли апробацію у доповідях і виступах дисертанта на 3 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що відбулися протягом 2019-2022 рр.

ВИСНОВОК

Дисертація Коршевнюка Сергія Петровича на тему: «Формування продуктивності зерна сочевиці залежно від передпосівної обробки насіння та позакореневих підживлень в умовах Лісостепу правобережного» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблеми і містить конкретні шляхи вирішення наукової проблеми стабілізації та підвищення реалізації урожайного потенціалу районованих сортів сочевиці за рахунок комплексного підходу до поліпшення її живлення у системі як передпосівної підготовки насіння, так і за рахунок технологічної її корекції у варіанті підбору оптимальних варіантів позакореневих підживлень по вегетації.

Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, є обґрунтованими, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, істотний перелік узагальнених, систематизованих та опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців із питань історії походження та народногосподарського значення сочевиці та її значимості для України у забезпеченні продовольчої безпеки держави як стратегічної нішевої культури. Робота виконана державною мовою.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені дисертантом наукові завдання вирішені повністю, мету дослідження досягнуто. Основні положення дисертації містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки і рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача відображені основні положення дисертації.

Дисертація Коршевніюка Сергія Петровича на тему: «Формування продуктивності зерна сочевиці залежно від передпосівної обробки насіння та позакореневих підживлень в умовах Лісостепу правобережного» за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 201 Агрономія, вимогам пп. 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 та за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам наказу МОН від 12 січня 2017 року №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Дисертація Коршевніюка Сергія Петровича на тему: «Формування продуктивності зерна сочевиці залежно від передпосівної обробки насіння та позакореневих підживлень в умовах Лісостепу правобережного» може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

**Голова міжкафедрального семінару
факультету агрономії та лісівництва:
д. с.-г. н., доцент кафедри рослинництва,
селекції та біоенергетичних культур
Вінницького національного аграрного
університету**

Віталій Паламарчук

Клеф. Анастасія Трапезникова